

KERSTBOEK

DE VONK

SAMENGESTELD DOOR
R. OOSTRA
EN
R. BUURMA-VREDEVOOGD

1949

VAN GORCUM & COMP. N.V. (G. A. HAK & Drs H. J. PRAKKE)
UITGEVERS - ASSEN

INHOUD

	Blz.
<i>Zó lief heeft God de wereld gehad.</i>	3
<i>„Schrikt niet, want ik verkondig U grote blijdschap” . . .</i>	5
<i>Het Kerstfeest in onze huiskamer</i>	6
<i>Eén voor allen</i>	13
<i>De Wijzen, uit „Liedjes op Kerstfeest” van C. J. C. Geerlings</i>	15
<i>Kerstversiering</i>	16
<i>Stille nacht, Heilige nacht, door R. Oostra</i>	17
<i>Vigg's Kerstavond, vrij naar Victor Rijdsberg</i>	26
<i>Puzzelhoekje</i>	32

Illustraties en omslag van Harry Meek

ZO LIEF HEEFT GOD DE WERELD GEHAD!

Kerstfeest is het feest van licht in de donkerste tijd van het jaar. Wij ontsteken de lichtjes aan de kerstboom in de kerk en in onze huiskamers. Wij lezen samen het Kerstverhaal uit de Bijbel en we zingen liederen van het licht dat de duisternis overwint en van vrede op aarde.

Dat is goed en dat kan ons van binnen warm en blij maken. Maar daar is toch ook wel een gevaar bij, 't gevaar dat we het Kerstverhaal al te vluchtig lezen, omdat we denken dat we het allang kennen en het Kerstfeest verder maken tot een feest van wat utierlijke vrolijkheid, van wat spelen met kaarsjes en van veel en lekker eten. Er zijn zelfs mensen die Kerstmis vieren en 't Kerstverhaal weglaten.

Die begrijpen er dan wel erg weinig van!

Want Kerstfeest is Christus' feest, het feest dat wij vieren, niet omdat er in een donkere wereld toch ook nog wel een beetje licht is, niet omdat er na regen zonneschijn komt maar... omdat Jezus Christus geboren is, omdat God het kindje Jezus op deze aarde zond om de *wereld* te redden van duisternis en ondergang en... om *ons zelf* te redden.

De Almachtige God heeft deze donkere wereld en deze zondige mensen en kinderen zo lief dat Hij zijn eigen heilig Kind naar deze aarde zendt... voor ons.

Om ons te brengen licht waar duisternis heerst, vrede waar strijd en opstand is, blijdschap waar droefheid en wanhoop de mensen drukt.

De engel zegt tot de herders: „Ik verkondig u grote blijdschap, want heden is u geboren de Heiland”, d.w.z. de „helen-de” degene die geneest, die helpt, die redt.

Hij zegt niet „aan Maria is een kind geschonken”, maar *ù*, dat betekent aan de herders en de koningen, aan de rijken en de armen, aan allen, aan iedereen.

En de engelen koren zingen van Gods welbehagen in mensen, dat is Gods oneindig grote liefde voor zondige mensen.

Nu is het vreselijke, dat de mensen dit niet hebben begrepen ja dat zij zelfs al het mogelijke hebben gedaan om Gods Kind af te wijzen, te bespotten en te beledigen en het is geëindigd, met het kruis op Golgotha.

Want op Kerstmis moeten wij goed begrijpen dat het Kind in de kribbe dezelfde is als degene die later door beulshanden aan 't kruis werd gespijkerd!

Johannes zegt: „Het licht schijnt in de duisternis, maar de duisternis heeft het niet begrepen.” Nee, de mensen hebben Gods bedoeling van liefde en vrede en redding gruwelijk misverstaan.

Op de wand van een oud klooster staat geschreven:

Ik ben het licht, maar men ziet Mij niet.

Ik ben de weg, maar men gaat die niet.

Ik ben de liefde, maar men houdt van Mij niet.

Ik ben almachtig, maar men vreest Mij niet.

Ik ben eeuwig, maar men zoekt Mij niet.

Ik ben wijs, maar men hoort Mij niet.

Ik ben edel, maar men dient Mij niet.

Ik ben barmhartig, maar men vertrouwt Mij niet.

Ik ben waarachtig, maar men gelooft Mij niet.

Ik ben het leven, maar men wil Mij niet.

Wanneer zij dan in de duisternis leeft, verwijt het Mij niet.

Dit zijn ernstige woorden en misschien vraag je: horen die wel bij de blijdschap van Kerstmis?

Zonder deze ernst kan er wel vrolijkheid zijn, maar geen *echte diepe blijdschap*.

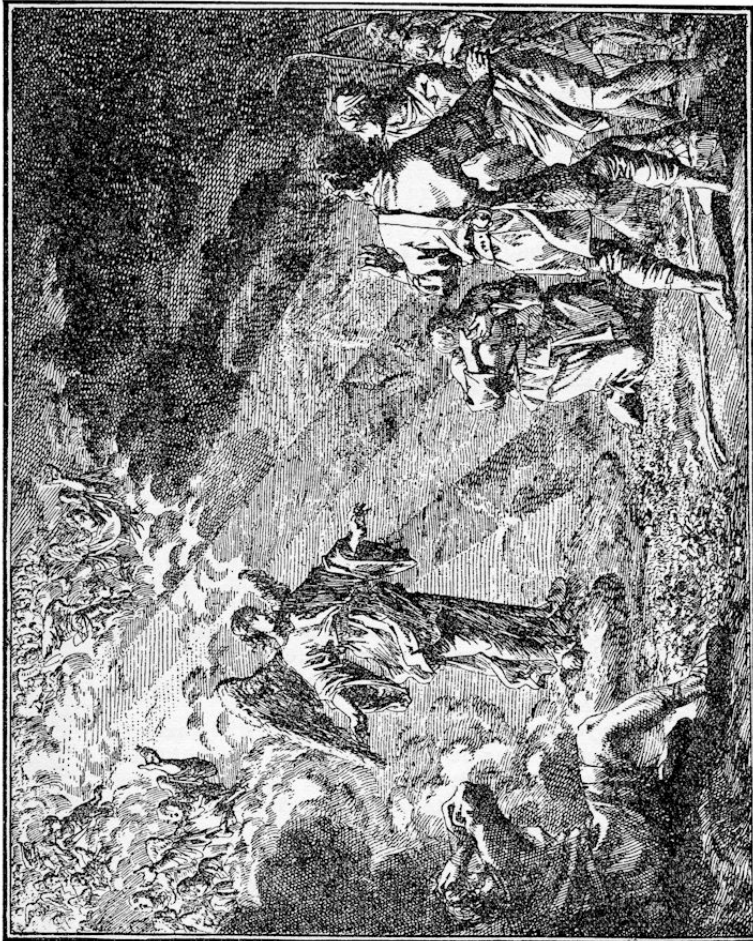
En Kerstmis is de verkondiging van de grote, diepe blijdschap over de onbegrijpelijk grote liefde van God.

Daarvan spreekt het al-oude Kerstverhaal, daarvan zingen wij, daarvan getuigen de groene boom en stralende lichtjes.

Ere zij God in den hoge!

Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, doch eeuwig leven hebbe.

(Joh. 3 vs 16)

„Weest niet bevreesd, want zie, ik verkondig U groote blijdschap” (Lucas 2 : 10).

HET KERSTFEEST

in onze huiskamer

Onder het zingen van „*Stille Nacht, heilige Nacht*”, worden de lichtjes aangestoken.

1. Inleidend woord van Vader of Moeder (zie bl. 3 en 4).

2. Zang. *Daar is uit 's werelds duist're wolken*
(Gez. 10).

Daar is uit 's werelds duist're wolken
Een licht der lichten opgegaan.
Komt tot zijn schijnsel alle volken,
En gij, mijn ziele, bid het aan!
Het komt de schaduwen beschijnen,
De zwarte schaduw van de dood:
De nacht der zonde zal verdwijnen,
Genade spreidt haar morgenrood.

3. Voorlezen *Lukas 2 vs 1-7*.

En het geschiedde in die dagen, dat er een bevel uitging vanwege keizer Augustus, dat het gehele rijk moest worden ingeschreven.

Deze inschrijving had voor het eerst plaats, toen Quirinius het bewind over Syrië voerde. En zij gingen allen op reis om zich te laten inschrijven, ieder naar zijn eigen stad.

Ook Jozef trok op van Galiléa, uit de stad Nazareth, naar Judéa, naar de stad van David, die Bethlehem heet, omdat hij uit het huis en het geslacht van David was, om zich te laten inschrijven met Maria, zijn ondertrouwde vrouw.

En het geschiedde, toen zij daar waren, dat de dagen vervuld waren en zij baarde haar eerstgeboren zoon en wikkelde hem in doeken en legde hem in een kribbe, omdat voor hem geen plaats was in de herberg.

4. Zang: Komt, verwondert u. (Gez. 15)

Komt, verwondert u hier mensen,
Ziet, hoe dat u God bemint,
Ziet vervuld der zielen wenschen,
Ziet dit nieuwgeboren Kind!
Ziet, die 't Woord is, zonder spreken,
Ziet, die Vorst is, zonder macht,
Ziet, die 't al is, in gebreken,
Ziet, die 't licht is, in de nacht,
Ziet, die 't goed is, dat zo zoet is
Wordt verstoten, wordt veracht.

5. Voorlezen: Lukas 2 vs 8-20.

En er waren herders in diezelfde landstreek, die zich ophielden in het veld en des nachts de wacht hielden over hunne kudde. En plotseling stond een engel des Heren bij hen en de heerlijkheid des Heren omstraalde hen, en zij vreesden met grote vreze.

En de engel zeide tot hen: *Vreest niet, want zie ik verkondig u grote blijdschap, die heel het volk ten deel zal vallen: U is heden de Heiland geboren, namelijk Christus, de Heer, in de stad van David. En dit zij u het teken: Gij zult het Kind vinden in doeken gewikkeld en liggende in een kribbe.*

En terstond was er bij de engel een grote hemelse legermacht, die God loofde, zeggende:

Ere zij God in den hoge en vrede op aarde voor de mensen van Zijn welbehagen.

En het geschiedde, toen de engelen van hen heen-gevaren waren naar de hemel, dat de herders tot elkander spraken: Laten wij naar Bethlehem gaan, om te zien hetgeen geschied is en ons door de Heer is bekend gemaakt. En zij gingen haastig en vonden Maria en Jozef en het Kind, liggende in de kribbe.

En toen zij het gezien hadden, maakten zij bekend

hetgeen tot hen gesproken was over dit kind. En allen, die er van hoorden, verbaasden zich over hetgeen door de herders tot hen gezegd werd.

Doch Maria bewaarde al deze woorden, die overwegende in haar hart.

En de herders keerden terug, God lovende en prijzende om alles wat zij hadden gehoord en gezien, gelijk het hun gezegd was.

6. Zang: Komt, herders van rondomme.

Aanbidding der Koningen

Komt, herders van rondomme
Van berg en dal, van overal,
Komt herders van rondomme
Gaaf mee naar Bethlehem.
Daar is 't geen nacht!
Hooft, wat u wacht!
'k Zag eng'len met ivoren luit
Komt, herders, neemt schalmei en fluit.

Komt, herders van rondomme,
Van berg en dal van overal,
Komt herders van rondomme,
Gaaf mee naar Bethlehem!

Komt herders van rondomme,
Van berg en dal van overal,
Komt herders van rondomme
Gaaf mee naar Bethlehem.

Daar ligt terneer,
Jezus, de Heer

De Goede Herder wil Hij zijn
Komt dan tot Hem als fchaapjes klein!
Komt herders van rondomme,
Van berg en dal, van overal (enz.).

Wij herders van rondomme,
Van berg en dal, van overal.
Wij herders van rondomme,
Gaaf mee naar Bethlehem!
Hooft naar Zijn woord!
Hij leidt ons voort.
En als voorbij is d' aardse reis
Weidt Hij ons in het Paradijs.
Wij herders van rondomme . . . enz. ¹⁾

¹⁾ Uit: *De ivoren luit*; uitg. Jongbloed, Leeuwarden. Is de melodie onbekend dan kan men hier ook zingen: „De herdertjes lagen bij nachte”.

7. Voorlezen: Matth. 2 vs 1-12.

Toen nu Jezus geboren was te Bethlehem in Judéa, in de dagen van Koning Heródes, zie, wijzen uit het Oosten kwamen te Jeruzalem, en vroegen: Waar is de Koning der Joden, die geboren is? Want wij hebben zijn ster in het Oosten gezien en wij zijn gekomen om Hem hulde te bewijzen.

Toen koning Herodes hiervan hoorde, ontstelde hij en geheel Jeruzalem met hem. En hij liet de overpriesters en fchriftgeleerden des volks vergaderen en trachtte van hen te vernemen, waar de Christus geboren zou worden.

Zij zeiden tot hem: Te Bethlehem in Judéa, want aldus staat gefchreven door de profeet:

En Gij Bethlehem, land van Juda, zijt geenszins de minste onder de leiders van Juda, want uit u zal een leidsman voortkomen, die mijn volk Israël hoeden zal.

Toen riep Herodes de wijzen in het geheim en deed bij hen nauwkeurig navraag naar de tijd, dat de ster gefchreven had. En hij liet hen naar Bethlehem gaan en zeide: Gaaf en doet nauwkeurig onderzoek naar dat kind; en zodra gij het vindt, bericht het mij, opdat ook ik hem hulde ga bewijzen.

Zij hoorden de koning aan en reisden weg: en zie, de ster, die zij hadden gezien in het Oosten, ging hen voor, totdat zij kwam en stond boven de plaats, waar het kind was.

Toen zij de ster zagen, verheugden zij zich met zeer grote vreugde. En zij gingen het huis binnen en zagen het kind met Maria, zijn moeder, en zij vielen neder en bewezen hem hulde. En zij ontsloten hun kostbaarheden en boden hem geschenken aan: goud en wierook en mirre.

En van Godswege in de droom gewaarschuwd om niet tot Herodes terug te keren, trokken zij langs een andere weg naar hun land terug.

8. *Zang: Ik kniel aan uwe kribbe neer. (Gez. 21)*

Ik kniel aan uwe kribbe neer,
O Jezus, Gij mijn leven!
Ik kom tot U en breng U, Heer,
Wat Gij mij hebt gegeven.
O, neem mijn leven, geest en hart,
En laat mijn ziel in vreugd en smart,
Bij U geborgen wezen!

Ik lag in donkerheid en nacht,
Gij waart mijn zon, mijn luister,
De zonne, die mij vrede bracht
En redde uit het duister.
O Jezus, wil mijn zonneschijn,
Mijn kracht, mijn hulp, mijn sterkte zijn:
Dan heb ik niets te vrezen.

9. *Pauze, met tractatie. (Gez. 14)*

10. *Zang: Nu zijt wellekome.*

Nu zijt wellekome,
Jesu, lieve Heer,
Gij komt van alto hoge,
Van alto veer!
Nu zijt wellekome
Van den hogen hemel neer.
Hier al op dit aardrijk
Zijt Gij gezien nooit meer.
Ontferm U, Heer!

Herders op den velde
Hoorden een nieuw lied,
Dat Jezus was geboren,
Zij wisten 't niet!

„Gaat aan gene straten
En gij zult Hem vinden klaar.
Bethl'em is de stede,
Daar is 't geschied voorwaar.”
Ontferm U, Heer!

Wijzen uit het Oosten
Uit zo verre land,
Zij zochten onzen Here
Met offerand.
Z'offerden ootmoediglich
Mirr' wierook ende goud
t' Eren van dat Kinde
Dat alle ding behoudt.
Ontferm U, Heer!

11. *Kerstvertelling (Zie elders in dit Kerstboek of in vroegere Kerstboeken de Vonk).*

12. *Zang: Verschillende bekende Kerstliederen.*

Voor jongere kinderen b.v. Het staldeurtje kraakte,
Er is een Kindeke geboren op aard, De Herdertjes
lagen bij nachte, voor *oudere* o.a. Ere zij God, O ver-
blijdende, Een roze frisch ontloken (Gez. 17) Zelfde
melodie: De witte vlokken zweven, Daar kwamen
drie Koningen met een ster, Gloria in excelsis Deo
Engelkens door 't luchtruim zwevend. — Voor
Friesland denke men ook aan het bundeltje „Ut de
múle fan lytsen”.

13. *Tractatie.*

14. *Slotgebed eindigende met het „Onze Vader”.*

15. *Slotlied (Herhaling van Stille Nacht).*

ÉÉN VOOR ALLEN

Kees heeft een spoortreintje en Elsje heeft een pop.

Kees zorgt voor het konijn en Elsje zorgt voor de poes.
Kees' plaats is de rechter-vensterbank en Elsjes plaats is de linker-vensterbank.

Kees mag de lucifer aanstrijken voor vaders pijp en Elsje mag moeders pantoffels klaarzetten.

Kees spaart postzegels en Elsje lucifer-merken.

Wat van Kees is, is niet van Elsje en wat van Elsje is, is niet van Kees.

En iets gemeenschappelijks hebben ze niet.

* *

Op een morgen zei moeder tegen Kees en Elsje:

„Nu is er iets heel leuks gekomen, iets voor jullie samen.”

„Dan zal er wel niets aan zijn,” zei Kees, „als 't ook van Elsje is.”

„Dan is 't vast niets bijzonders,” zei Elsje, „als 't ook van Kees is.”

„Het is van jullie samen,” zei moeder, „en 't is werkelijk heel prettig voor jullie beide.”

„Is het dan niet van mij alleen?” vroeg Kees.

„Is het dan niet van mij alleen?” vroeg Elsje.

„Het is van jullie allebei helemaal, en toch van jullie samen” zei moeder.

* *

Het was een nieuw broertje.

En dat nieuwe broertje was van Kees en van Elsje.

Kees mocht het de handjes aaien en Elsje mocht het over de haartjes strijken.

Kees mocht het even vasthouden, en Elsje mocht het op schoot hebben.

Kees en Elsje stonden samen op één bankje om in de wieg te kijken.

Het was van Kees en het was van Elsje en toch van allebei samen.

En door het nieuwe broertje ontdekten Kees en Elsje dat het prettig is iets *samen* te hebben.

Het kwam zelfs zo ver, dat Kees van een oud sigarenkistje een ledikantje maakte voor Elsje's pop en dat Elsje wel eens mocht spelen met Kees' spoortreintje.

En Kees vond goed dat Elsje soms de lucifer aanstreek voor vaders pijp en Elsje vond goed dat Kees soms de pantoffels klaar zette voor moeder.

Dat deed het nieuwe broertje.

* *

Toen werd het Kerstmis.

Er werd een Kind geboren, dat Broertje wilde zijn voor allen.
Op het Kerstfeest werd van dit Kind verteld.

Het werd geboren in een schamele stal en neergelegd in een kribbe. Armelijker en minder kón het niet.

Maar de mensenstroomden samen om de kribbe: de arme herders en de rijke koningen, mannen, vrouwen en kinderen en als ze naar 't Kindje keken voelden zij zich als één blijde familie. Want de Vader van dit Kindje is ónze Vader.

Kunnen mensen elkaar verdriet doen, als dezelfde kinderogen hen toelachen?

Dit Kind behoort aan ieder en aan allen.

En als twee mensen op 't zelfde bankje staan om in de kribbe te kijken, dan worden ze, zelfs als ze tevoren vijanden waren, vrienden, ja meer dan vrienden, broeders en zusters, kinderen van die ene Vader.

Dit Kind brengt licht en vrede en blijdschap voor ieder afzonderlijk en . . . voor allen tezamen.

En Kees en Elsje keerden samen hand in hand terug van 't Kerstfeest.

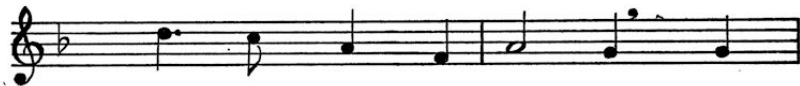
Misschien hadden ze niet alles begrepen wat er verteld werd, maar in elk geval wel dit: Gods liefde is bestemd voor allen, het Christuskind is gekomen voor allen, de blijdschap is voor allen, voor allen tezamen.

De Wijzen

Gaande beweging

1. Drie Wijzen kwamen uit het Oost Naar

't Westen heen ge-to-gen; Een

ster-re ging hun lich-tend voor, Stond

stra-lend hun voor oo-gen.

2.

3.

En boven 't schamel stalleken	En als de herders knielden ook
Stond stil de ster te gloren;	De wijzen uit het Oosten;
De wijzen vonden dra de plaats,	Zij boden wierook, myrrhe en goud
Waar 't Kindje was geboren.	Aan 't Kind, dat hen zou troosten.

Uit: Liedjes op het Kerstfeest. Uitg: Van Gorcum & Comp.

KERSTVERSIERING

Ziehier een leuke kaarsen-stander die je gemakkelijk zelf kunt maken en die je bovendien na het feest ook nog op kunt eten.

Neem tien tot twaalf fondant-kerstkransjes, met een zo groot mogelijke opening. Van de kransjes maak je een rolletje met gekleurd celophaanpapier. Als voetstuk gebruik je wat grotere kerstkransjes of borstplaatjes. Boven maak je 't rolletje een beetje open, zodat de kaars er in kan staan.

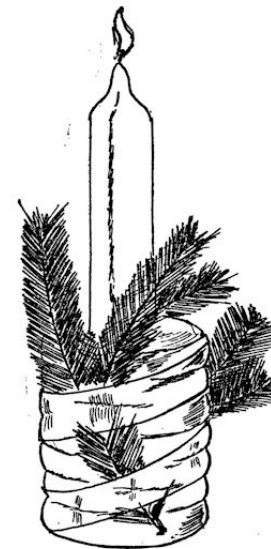
Je kunt ook zilverpapier of crêpe-papier gebruiken voor 't rolletje.

Met 't oog op de mindere brandbaarheid kan je 't bovenstuk afdekken met zilverpapier. Natuurlijk kan je ook de hele kandelaar omwikkelen met zilverpapier inplaats van celophaan; dat staat ook erg leuk.

Nu slinger je een donkerrood lint om de kaarsenhouder en daartussen steek je sparretakjes of hulst.

Op een kersttafel of op de schoorsteenmantel staat zo'n kandelaartje erg leuk.

Als je enige kandelaartjes maakt kan je ze na afloop van 't feest meegeven aan de gasten om de inhoud thuis op te smullen.

STILLE NACHT, HEILIGE NACHT

Ik weet niet of je van aardrijkskunde houdt en of je er op school een goed cijfer voor hebt. Misschien kan ik honderd of meer plaatsen opnoemen in en buiten Europa, waarvan je direct zegt: „O, dat weet ik wel, dat ligt in Frankrijk en dat in Spanje en dat in Noorwegen enzovoort.”

Maar... heb je wel eens gehoord van Unterweizberg?

Nee, zeg 't maar gerust, je hoeft je heus niet te schamen als je niet weet waar dat ligt. 't Staat ook zeker niet op je atlas, maar Salzburg vind je daar wel. Namelijk in Opper-Oostenrijk en Unterweizberg ligt daar ook in de buurt.

Moeilijke vraag, hé? Maar weet je waarom ik dat vroeg? Omdat zich daar de geschiedenis heeft afgespeeld, die ik je nu ga vertellen.

In Unterweizberg woonde veel jaren geleden een arme linnenwever. Zijn naam was Gruber. Hij was een vlijtig man en dat was een belangrijke zaak want 't was een hele toer om met linnenweven voor zijn vrouw en hem de kost te verdienen. Dat betekende vroeg op staan en laat naar bed, de gehele dag de rug gekromd over 't weefgetouw.

Nog moeilijker werd 't toen op 25 Nov. 1787 hun zoontje Franz werd geboren, want nu was er weer een eter meer.

Jawel, maar de arme ouders beleefden ook veel genoeg van hun zoon. Al heel vroeg bleek 't dat hij een flinke jongen was, die van aanpakken wist. Hij was nog maar negen jaar oud toen hij z'n vader al elke dag hielp bij 't weven. En niet zo eventjes een uurtje, maar de hele lange dag. Want Franz moest meehelpen de kost te verdienen.

Misschien vraag je: maar de school dan? Hij moest toch ook naar school. Ja, als hij in onze tijd geleefd had, zou hij eenvoudig gedwongen zijn, want er is nu een leerplichtwet in ons land en ook in Oostenrijk.

Maar in die tijd was dat anders en heel veel ouders zeiden toen: Och, al dat leren is maar onzin, iedereen hoeft toch niet een hele of een halve geleerde te worden en 't is veel beter dat de kinderen leren hun handen uit de mouwen te steken, dan dat ze hun hoofd volstampen met al die schoolwijsheid. Wij denken daar nu heel anders over, maar zo dachten heel veel mensen toen.

En toch waren de vader en moeder van Franz 't daar niet

helemaal mee eens. Op een avond, toen Franz allang in z'n bed lag, zei z'n moeder: „'t Is toch eigenlijk niet goed dat onze jongen de gehele dag werkt en niets leert.”

„Niets leert?” vroeg de vader, „maar hij leert toch zeker het weven? Of noem je dat niets?”

„Zo bedoel ik het natuurlijk niet,” kwam de moeder weer, „en als hij later linnenwever moet worden dan is 't belangrijk dat hij jong er aan gewend raakt om aan te pakken en dat hij 't ook goed leert. En dat kan hij nooit beter dan bij jou. En ik weet ook wel dat je hem bij 't werk niet meer kunt missen. Dat zou betekenen dat je elke avond weer veel te laat naar bed moest en 's morgens voor dag en voor dauw moest opstaan, zoals in de eerste jaren van ons huwelijk en op de lange duur is dat onmogelijk vol te houden.”

„Maar, wat wou je dan?”

„Ik had er over gedacht om Franz een paar keer in de week 's avonds naar de meester te sturen. Je weet hoe graag hij leert en allicht kan hij daar in 't leven z'n voordeel mee doen. Al is 't ons eigen kind, ik mag toch wel zeggen dat hij niet dom is en al klaagt hij nooit over 't werk, ik vind 't wel hard dat weven 't enige is dat z'n leven vult. In de korte tijd dat hij op school geweest is, heeft hij nooit behoorlijk lezen geleerd en toch merk je dat hij de koning te rijk is als hij een enkele keer eens een boek kan bemachtigen. Dan zit hij de gehele Zondag met de vinger bij de regels en spelt zin na zin tot hij 't uit heeft.”

„Je hebt gelijk vrouw,” zei Gruber. „Alleen vraag ik me af of dat niet te zwaar voor hem wordt, overdag weven en 's avonds leren.”

„Ik weet 't niet,” antwoordde de moeder, „het kan ook wel zijn dat hij dat meer als een ontspanning dan als een inspanning voelt. 't Is voor hem ook afwisseling. Altijd 't zelfde is voor zo'n kind niet prettig. Hij is nog zo jong en ik ben ook wel eens bang dat hij op deze manier op de duur een tegenzin krijgt in 't weven.”

„We kunnen 't in elk geval proberen” vond Gruber. „Ik zal er dezer dagen eens met de meester over praten.” —

De gelegenheid voor dat gesprek kwam al spoedig, want toen de volgende Zondag de kerkdienst was afgelopen, liet Gruber zijn vrouw en zoon alleen naar huis gaan en wachtte toen alle mensen weg waren geduldig aan de trap van 't orgel of de meester, die behalve onderwijzer ook organist was, op zou

houden met spelen om naar huis te gaan. Wat duurde dat ontzettend lang. De meeste kerkgangers waren allang thuis en nog speelde 't orgel. Zou de meester niet weten dat de kerk al meer dan een kwartier leeg was?

Eindelijk stierven de laatste tonen weg en Gruber hoorde dat de klep van 't klavier werd dichtgeslagen. Direct daarna kwam de meester de trap af. Verwonderd bleef hij staan op de laatste trede toen hij Gruber in 't portaal zag.

„Ik dacht dat u niet wist dat de mensen allang weg waren,” zei Franz' vader. „Dat wist ik wel,” was 't antwoord, maar ik wist niet dat jij hier nog stond te luisteren!”

„Nou, luisteren,” was 't antwoord, „ik moet eerlijk bekennen dat ik meer stond te wachten dan te luisteren.”

„Ik dacht, 't schijnt een familiekwaaal te zijn, maar nu stel je me een beetje teleur, Gruber!”

„Ik begrijp niet wat meester bedoelt.”

Och, ik dacht aan je zoontje. Je weet dat hij Zondagsmorgens als hij de kans krijgt vaak stilletjes naar boven kruipt en al meer dan eens heb ik hem allerlei dingen van 't orgel moeten uitleggen. En nu dacht ik even: de vader schijnt al net zo te zijn.”

„Dan hebt u 't toch mis gehad meester,” natuurlijk luister je onwillekeurig als je zo staat te wachten, maar mensen als ik, die de hele dag werken, denken weinig na over zulke dingen, al moet ik eerlijk bekennen dat ik even gedacht heb: waarom speelt de meester nog zo lang door als hij weet dat de mensen weg zijn en niemand luistert?”

Terwijl de beide mannen naar buiten gingen en de meester de kerkdeur sloot, zei hij: „Maar ik speel toch niet alleen voor de gemeente, Gruber! Dit kwartiertje is voor mij misschien wel 't allerprettigste van de hele Zondagmorgen. Ik laat mij dan helemaal gaan in de muziek en ik stel me voor dat God alleen luistert. Soms, als mijn vingers dan over de toetsen glijden, heb ik 't gevoel dat mijn lied een gebed is, dat opstijgt naar de hemeltoon. Ik weet niet of je dat begrijpt, Gruber, maar je kunt ook bidden met je vingers, op de toetsen van een orgel. — Maar laten we naar mijn huis gaan,” brak hij plotseling af. „Je stond op mij te wachten, je hebt dus blijkbaar een boodschap.”

„Ja,” zei Gruber, „ik heb een boodschap, eigenlijk een verzoek ziet u. 't Gaat over die jongen van mij. Ik heb hem indertijd van school genomen om mij te helpen en om 't vak te

leren, maar mijn vrouw en ik zijn 't er over eens dat 't toch niet goed is dat hij nu helemaal geen onderwijs meer ontvangt. En nu kom ik u vragen of 't mogelijk zou zijn dat u hem één of twee avonden in de week les geeft in de gewone schoolvakken; dan kan hij de overige avonden thuis leren. Of . . . denkt u dat dat te veel voor hem zal zijn overdag werken en 's avonds leren?”

„Heb je er al met hem over gesproken?”

„Nee meester, hij is met z'n moeder na de dienst naar huis gegaan en ik heb alleen gezegd dat ik nog even iemand moest spreken.”

Ze waren nu bij 't huis van de onderwijzer en onder 't genot van een kom zwarte koffie werd 't gesprek in de huiskamer voortgezet.

„Zal ik je eens wat vertellen, Gruber,” zei de meester „die jongen van jou daar zit wat in; ik ben blij dat je bij me komt en hier behoeven we niet lang over te praten; je stuurt hem maar 's Maandagsavonds en Donderdagsavonds van 7—8. Zullen we zo afspreken?”

„Graag meester,” zei Gruber, „dan is er nog maar één ding waar we nog over moeten praten, namelijk de kosten.”

„De kosten, wat kosten? Hij kan de boeken van de school gebruiken, dat kost dus niets.”

„En de lessen?” aarzelde Gruber.

„Die geef ik zelf, dus dat kost ook niets.”

„Maar . . . u kan dat toch niet geheel gratis doen.”

„Hoor eens, Gruber, als jij de jonkheer was, die op 't kasteel woont, dan zou ik zeggen dat kost zo- en zoveel per uur. En als je jongen zo dom was als 't achterend van een varken, dan zei ik: Gruber, stuur hem niet, want 't is boter aan de galg. Maar jij kunt je geld best zelf gebruiken en jouw zoon heeft een goed stel hersens en daarom zeg ik: je stuurt mij die jongen maar en niks geen kosten! En ik geloof niet dat je je zorgen behoeft te maken dat 't Franz te veel zal zijn, werken én leren. Misschien kan je hem eens een beetje door de vingers zien, maar 't zal best lukken.”

Gruber dankte de meester heel hartelijk en die keek hem met een vergenoegd gezicht na, toen de wever naar huis stapte.

Toen de vader met het grote nieuws thuis kwam, sprong Franz van blijdschap een meter hoog.

Dat kan jij je misschien niet voorstellen, 't is mogelijk dat

je wel eens pruttelt tegen de school en al dat huiswerk, maar als je ook eens een week, een maand, een jaar aan 't weefgetouw had gestaan zou je 't wél begrijpen.

Franz was de koning te rijk en toonde zich een ijverige en vlugge leerling. De meester had bepaald schik in hem en 't lesuur werd vaak anderhalf, soms twee uren, maar 't ging ook niet altijd alleen over taal en rekenen en andere schoolvakken. Als de les besproken was, kwamen ze over allerlei andere dingen te praten. Vooral als 't over muziek ging, raakte Franz nooit uitgevraagd en 't gebeurde wel eens dat ze samen een half uurtje naar 't orgel in de kerk gingen. De meester speelde

en Franz genoot en na enkele malen mocht hij zelf ook eens proberen. En tenslotte was 't eigenlijk zo, dat hij behalve in de gewone schoolvakken ook orgelles kreeg.

„We moeten dit anders doen,” zei de meester op een avond. „Je moest minstens een uur per week les hebben of twee uren was nóg beter. Laten we zeggen van 7—8 je leervakken en van 8—9 orgelles. Ik zal er eens met je ouders over praten.”

En de meester kwam en praatte, praatte . . . maar 't viel, vooral bij Franz' vader, niet in goede aarde.

„Dat hij lezen leert en rekenen heeft tenminste zin,” vond Gruber, maar die muziekboel lijkt me niets. Als die jongen al maar wijsjes in z'n hoofd heeft, belemmert hem dat in z'n leren en overdag maakt hij misschien nog weeffouten ook. En bovendien wat heeft hij er aan? Ik kan toch zeker geen kerkorgel kopen en in mijn huis zetten?”

„Maar als 't kind daar nu plezier in heeft en de meester de lessen gratis geven wil, wat is er dan tegen,” kwam Franz' moeder tussenbeide.”

„Dan hebben wij als ouders ons verstand te gebruiken,” vond de vader. „Dat kind werkt 's morgens en 's middags, en 's avonds zit hij met de vingers in z'n oren te leren. Mij dunkt dat is genoeg en daar hoeft die malligheid met die muziek niet meer bij!

En zich tot de meester wendende voegde hij er aan toe: „U moet mij goed begrijpen, ik ben u heel dankbaar voor wat u voor mijn jongen doet, maar laat hij zich tot z'n lessen bepalen en die muziek uit z'n hoofd zetten. Ik wil u niet graag tegenspreken, maar de laatste tijd is hij twee avonden per week vaak volle twee uren bij u. Mij dunkt dat is genoeg en daarmee heeft Franz tevreden te zijn. Ik zou over die muziek ook graag niet verder willen spreken. Werken en leren en Zondags naar de kerk, dan is zijn week bezet en daarmee uit!”

De meester voelde dat hij op deze wijze niet verder kwam en over orgelspelen werd die avond verder geen woord meer gerept. En toch ging de goede man in een bovenst-beste stemming naar huis. 't Had heel wat moeite gekost, maar toen Franz naar bed was had hij nog meer dan twee uren bij de linnenwever en z'n vrouw gezeten en . . . hij had z'n hoofddoel bereikt.

Dus toch orgelles? Nee, ik zei al, daarover werd niet meer gesproken. Wat dan? Dat zul je horen!

De volgende dag was een Donderdag en Franz ging die avond met een bezwaard gemoed naar de meester. Hij was die hele dag erg stil geweest en z'n moeder had sommige ogenblikken medelijden met hem gehad. Zou ze 't hem zeggen? Maar nee, ze dacht aan de woorden van de meester: nu moeten jullie hem dat niet vertellen, als hij morgenavond komt, dan wil ik 't hem zelf zeggen. Ik wil z'n gezicht zien als hij dit te horen krijgt.

En nu was 't dan zo ver. Franz liet de klopper op de deur vallen, maar hij stond niet als anders een deuntje te fluiten, toen de meester hem opendeed. Stil kwam hij naar binnen, stil zat hij op z'n stoel, stil en afgemeten gaf hij zijn antwoorden toen de meester hem z'n lessen overhoorde. Om kwart voor acht waren ze klaar en Franz stond op om naar huis te gaan.

„Franz, ik wou je nog wat vragen,” zei de meester. „Zou jij zin hebben om onderwijzer te worden?”

„Ik . . . onderwijzer . . . hoe bedoelt u dat?”

„Maar beste kerel, je weet toch wel wat een onderwijzer is?

Zo'n mal wezen als ik ben, met een stokje en een kale knikker, ja, die komt natuurlijk pas later, als je veel dienstjaren hebt!"

Franz wist niet wat hij er van denken moest. Ik zou 't dolgraag willen, stamelde hij, maar vader zal 't nooit toestaan en mijn ouders zullen 't ook niet kunnen betalen..."

„Je ouders vinden 't goed, Franz."

„En vader dan, ... vader ook?"

„Je vader ook! 't Heeft wel wat moeite gekost en je ouders waren eerst bang dat 't een te-hoog-vliegen zou worden voor de zoon van een linnenwever, maar ik heb ze gerust weten te stellen. Vlieg jij maar rustig omhoog Franz, jij zult op niemand neer kijken en zeker op je ouders en je dorpsgenoten niet. Daarvoor kennen wij elkaar veel te goed, is 't niet? — Dus je gaat er mee accoord?"

Franz greep met z'n beide handen meesters hand. „Ik weet niet hoe ik u danken moet" zei hij opgewonden, maar..."

„Wat maar?"

„Maar 't geld, meester, zo iets kost toch veel geld?"

„Laat dat nu maar aan mij over, jongen. De eerste twee jaar blijf je nog bij mij. Je bent nu pas elf jaar en met je leren ben je al verder dan de hoogste klas van de school. Als we nog een paar jaar doorwerken zoals we deze afgelopen twee jaren gedaan hebben, dan ben je al een flink eind op stap. Dan ga je eenmaal per week naar Salzburg naar een vriend van mij die jongens opleidt voor onderwijzer. En die geldzaken regel ik wel."

Franz kon geen woord meer uitbrengen. De tranen stonden hem in de ogen.

„En nu gaan we naar 't orgel," zei de meester.

„Naar 't orgel?" ... mag dat ook van vader?"

„Nee dat mag eigenlijk niet, je krijgt nu van mij tweemaal twee uren per week les en geen seconde meer, dat heb ik beloofd. En orgellessen krijg je ook niet meer. Alleen, als we binnen de tijd van onze lesuren een poosje overhouden gaan we samen wat spelen en wat je niet begrijpt, vraag je maar. Maar denk er om, dit laatste is een geheim tussen ons ... en 't is eigenlijk niet helemaal in de haak! En er zit ook dit aan vast: eenmaal zal je aan je vader moeten opbiechten wat je misdreven hebt en dan geef je mij niet helemaal alleen de schuld, maar je zegt er eerlijk bij ... „en ik wou 't zelf ook graag."

Een jaar ging voorbij.

Op een Zondagmorgen ging 't gerucht door 't dorp dat de meester ziek was, niet érg gelukkig, een lichte griep, maar toch zo dat hij in de dienst 't orgel niet kon bespelen. 't Was niet gemakkelijk om zo maar een plaatsvervanger te vinden. 't Zal er vanmorgen wel zonder moeten, zeiden de mensen op 't kerkplein. 'n Kale boel zonder orgel bromde de slager. Maar ... 't viel mee.

Toen de mensen de kerk binnenkwamen speelde 't orgel

met volle klank: „Loof, loof de Heer mijn ziel met alle krachten."

Ze hadden dus toch nog op tijd een plaatsvervanger gevonden en een die 't kón, hoor! Niets minder dan de meester zelf dachten de mensen.

Toen de dienst afgelopen was en de kerkgangers naar huis gingen, speelde 't orgel nog wel een half uur. Die organist had schik in z'n werk!

Op Maandagmorgen deed 't gerucht de ronde: Franz Gruber heeft Zondag 't orgel bespeeld. Eerst wilden velen 't niet geloven, maar sommigen beweerden: er is niemand anders op 't orgel geweest dan Franz, de orgeltrapper heeft 't zelf gezegd.

Toen kwamen de mensen feliciteren bij de arme linnenwever en z'n vrouw en . . . toen kwam ook de bekentenis.

Toen vader Gruber al die blijde gezichten zag, kon hij moeilijk boos zijn. Zijn Franz, 12 jaar oud, o wat was hij in z'n hart trots op hem! En 's middags kwam de meester ook — 't griepje was blijkaar niet ernstig. Of . . . was 't een afspraak tussen meester en leerling? Ik weet 't niet en niemand zal het ooit weten. — Sinds die dag mocht Franz orgelles nemen. — En hij leerde 't niet te vergeefs . . .

Omstreeks 1818 ontmoeten we Franz Gruber opnieuw als onderwijzer en organist. In Arnsdorf sluit hij een hechte vriendschap met Joseph Mohr, een jonge hulpprediker in 't nabije Oberndorf. Mohr houdt ook veel van muziek, maar behalve hulp-prediker is hij meer dichter dan musicus.

Op een dag kort voor Kerstmis 1818 komt hij bij Franz Gruber en vertelt hem van de mooie wandeling, die hij de vorige avond laat gemaakt heeft, geheel alleen, door de besneeuwde velden, met de heldere sterrenhemel boven zich. „Toen ik thuiskwam, en nog eens nadacht over het wonderlijk stille van deze nacht zo vlak voor het grote feest, vielen mij enkele regels in, die ik opgeschreven heb,” zei hij.

Hij haalde een stuk papier uit zijn zak en las luid op:

Stille nacht, heilige nacht,
Davids zoon, lang verwacht,
Die miljoenen eens zaligen zal,
Wordt geboren in Bethlehems stal,
Hij, der schepselen Heer!

Hulploos Kind, heilig Kind,
Dat zo trouw zondaars mint,
Ook voor mij hebt G' u rijkdom ontzegd,
Werd G' in stro en in doeken gelegd;
Leer m' U danken daarvoor.

Stille nacht, heilige nacht!
Heil en vree wordt gebracht
Aan een wereld verloren in schuld,
Gods belofte werd heerlijk vervuld.
Amen, Gode zij eer!

Franz Gruber was zo onder de indruk van 't lied, dat hij 't meenam en 't de volgende dag terug bracht met de prachtige melodie er bij die wij allen kennen. En in de Kerstnacht van 1818 werd dit lied voor 't eerst in de kerk ten gehore gebracht. 't Kerkorgel was juist in reparatie en daarom werd 't gezongen met gitaarbegeleiding. Joseph Mohr zong met z'n prachtige stem de tenor en Franz Gruber de bas.

In korte tijd was dit Kerstlied overal bekend en nauwelijks wist men wie de componist was of Franz Gruber werd benoemd tot muzikdirecteur en leider van 't kerkkoor in Hallein.

Later werd zijn naam vergeten. Sommigen zeiden dat de melodie van „Stille nacht, heilige nacht” een oud volkslied was uit Tyrol of Stiermarken, anderen beweerden dat het gecomponeerd was door Michaël Haydn, de broer van de bekende componist Franz Josef Haydn, weer anderen hielden vol dat de muziek afkomstig was van Beethoven.

Eindelijk stelde de koninklijke hofkapel te Berlijn een onderzoek in. Toen bleek bij nasporing in Salzburg, dat Joseph Mohr de dichter was en nu ontdekte men ook spoedig de ware componist: Franz Gruber!

Enkele jaren geleden is op de tweede Kerstdag te Neu-Oberndorf een gedenksteen onthuld voor Gruber en Mohr. Bij die gelegenheid speelde Felix Gruber, een kleinzoon van Franz Gruber, op de oude gitaar van zijn grootvader het heerlijke kerstlied „Stille nacht, heilige nacht”.

En er wordt thans geen Kerstfeest meer gevierd of overal in de kerken en in de huiskamers wordt dát lied gezongen.

R. Oostra.

VIGGS KERSTAVOND

Op de grote witbesneeuwde Zweedse heide stond, van alles verlaten, de kleine hut van moeder Gertrud.

Zo van buitenaf gezien zou men denken dat het huisje leeg was, zo eenzaam zag het er uit. Maar een klein rookwolkje dat opsteeg uit de bouwvallige schoorsteen, deed vermoeden dat daarbinnen toch iemand moest zijn. Moeder Gertrud zelf kon het niet wezen, want die was 's morgens al heel vroeg weggegaan om in de winkel in het ververwijderde dorp haar kerstinkopen te doen.

Neen, als iemand het gewaagd had daar buiten bij het huisje in de kou te gaan staan, dan zou hij gezien hebben dat drie van de vier ruiten van het kleine raam bedekt waren met dikke ijsbloemen, maar dat voor het vierde zichtbaar werd het hoofd van een jongen, die door al maar te ademen het ijs van die ene ruit had doen smelten.

Het was Vigg, de pleegzoon van moeder Gertrud, die zijn ouders vroeg verloren had, maar die hier in dit eenzame hutje in vrouw Gertrud een tweede moeder had gevonden, die alles voor hem over had.

Vigg lag met z'n ellebogen op de vensterbank en wachtte op moeder Gertruds terugkomst. Een echt wittebrood zou ze meebrengen inplaats van het gewone grove bruinbrood en ook een peperkoek en ... een kerstboompje.

Het was immers Kerstmis!

't Was al erg schemerig buiten en nog was er van moeder niets te zien. En binnen in de hut was 't nog donkerder dan buiten. Niet dat hij bang was; moeder Gertrud had hem goed ingeprent, dat een flinke Zweedse jongen nooit bang is.

Hij moest maar rustig afwachten; 't liep zo zwaar in die dikke vracht sneeuw, 't kon nog wel meer dan een uur duren voor ze thuis was.

Vigg ging bij de haard zitten en begon na te denken over allerlei dingen: over het kerstboompje dat moeder zou meenemen, over de kerstfeesten van vorige jaren en over de vogeltjes in de sneeuw en hoe of die nu wel kerstfeest vierden.

Lange tijd zat hij zo te mijmeren. Ineens hoorde hij een zacht geklinkel van bellen en 't geluid van een slee die stilhield. Dat kon moeder Gertrud niet zijn. Die had geen geld om zich met een slee thuis te laten brengen! En dan ... wat voor 'n slee was dit!

Ze was gespannen met vier kleine paardjes, net veulens.

't Was een kleine man die uit de slee kwam; z'n gezicht was vol rimpels en z'n lange baard reikte haast tot aan z'n knieën. Hij droeg wollige kleren.

„Goede avond,” zei hij vrolijk.

„Goede avond,” antwoordde Vigg terwijl hij binnentrad.

„Is er niemand thuis,” vroeg de oude.

„Jawel, ik,” zei Vigg.

„Je hebt gelijk,” lachte de vreemdeling, maar waarom zit jij op Kerstavond zo in 't donker?”

„Ik wacht op moeder Gertrud; als zij thuis komt steken wij

de kerstlichtjes aan en dan stoken wij het kerstblok in de haard.”

„Het kan nog wel een uur duren vóór zij terug is,” zei het mannetje, „wil je intussen niet met mij een tochtje maken in de slede?”

„Ik zou wel graag willen, maar als moeder in die tijd eens thuis kwam! Wat zou ze dan schrikken als ze zag dat ik weg was. Enne, hoe vraagt u mij dat zo. Kent u mij dan? Weet u wie ik ben?”

„Jij bent Vigg, de held van de heide en ik ben de kerstman” was het antwoord.

„O bent u de kerstman; dan bent u een goede man. Moeder heeft me vaak van u verteld.”

„Nu Vigg,” vroeg de vriendelijke kerstman, „hoe komt het, wil je een eindje met me sleedje varen. Ik beloof je dat je weer thuis bent als je moeder komt.”

Vigg rende naar buiten en weldra zat hij naast de kerstman in de slee. Wel rilde hij van de kou in z'n dunne kleren, maar hij vond 't toch heerlijk.

„Mag ik mannen?” vroeg Vigg.

„Welnee kerel, jij komt pas kijken!” zei de kerstman. „Als jij mende zouden we spoedig op de zij in de sneeuw liggen!”

Vigg moest toegeven, dat hij 't zo goed niet zou kunnen; de slede suisde als een pijl uit de boog voort.

Ze kwamen bij een boerderij waar de vader zat voor te lezen en de moeder, de grootouders en een jongen en een meisje zaten aandachtig te luisteren. Dat kon je zien door het spleetje tussen de beide blinden, waardoor een smal streepje licht op de weg viel.

De kerstman maakte de kist open en haalde er een a-b-c-boek en een zakmes uit voor de jongen, een prenteboek en een fingerhoed voor het meisje, een knot garen voor de moeder, een wekkerklokje voor de vader en voor de grootvader en de

grootmoeder elk een bril. Beladen met deze geschenken sloop hij met Vigg in de nauwe gang en onhoorbaar legden ze alles neer. Toen sprongen ze weer in de slee, de zweep knalde en ze gleden verder over de zachte sneeuw.

„Dat waren aardige kinderen,” zei de kerstman. „Jij wordt toch ook een flinke kerel, hé Vigg?”

„Natuurlijk,” zei Vigg.

Zo ging het verder van hut tot hut; ze kwamen ook in de boerderijen en zelfs in het huis van de dominee. Vigg herkende de dominee heel goed, want die kwam wel eens bij moeder Gertrud. De laatste keer had Vigg nog moeten lezen uit een boek en de dominee had de hand op zijn schouder gelegd en gezegd dat hij flink z'n best deed. —

Hierna gingen ze naar het koninklijk paleis. Vigg zag hoe de kerstman voor de jonge prins een zilveren blad uitzocht met huizen en mensen en bomen, alles van zilver, waar je een hele stad van kon bouwen. Met dit vorsten-kindertjesspeelgoed rende de kerstman de trappen van 't paleis op en was even vlug weer beneden. Hij kon daar nooit lang wezen zei hij, de hoflucht sloeg hem altijd op de borst.

Weer knalde de zweep, weer ging het verder. „Nu gaan we naar de Bergkoning, naar mijn eigen koning,” zei de kerstman.

Maar Vigg hoorde het nauwelijks. Hij dacht aan heel iets anders.

„Is de kist nu leeg?” vroeg hij plotseling. „Hebt u niets voor mij?”

„Even geduld vrind,” was 't antwoord, „jou kerstgeschenk ligt op de bodem van de kist.”

„Mag ik eens zien?” vroeg Vigg.

„Je kunt toch wel wachten tot je thuis bent?”

„Nee, toe kerstman, toe, laat me nu even kijken,” zei Vigg ongeduldig en hij dacht aan het zilveren blad met figuren voor de jonge prins.

„Nu goed dan, kijk!” zei de kerstman en hij draaide zich om en haalde uit de kist een paar dikke wollen kousen.

„Anders niks?” pruttelde Vigg.

„Is dat dan niet goed. Je hebt toch kousen vol gaten aan?”

„Die had moeder nog best een keer kunnen stoppen,” zei Vigg. „U hebt die prins en de anderen veel mooier dingen gegeven.”

De kerstman gaf geen antwoord en Vigg durfde nu ook niets meer te zeggen.

Zo trokken ze zwijgend verder door een groot dicht bos. Hier en daar zag je tussen de struiken glimwormpjes, maar eigenlijk was dat aanstellerij want de sterren en de bevroren sneeuw gaven licht genoeg. Ze bereikten eindelijk een steile rotswand en stapten daar uit de slee.

De kerstman klopte tegen de rots en die ging open. Toen nam hij Vigg bij de hand en trad met hem de donkere kloof binnen. Overal kropen padden en gifslangen rond, die je alleen kon zien aan hun vurige oogjes. „Ik wil naar huis,” gilte Vigg.

„Een Zweedse jongen is toch nooit bang?” zei de kerstman.

Toen zweeg Vigg.

„Zie je die dikke groene pad, hoe vind je die?”

„Afschuwelijk!” zei Vigg.

„Die heb jij hier gebracht,” zei de kerstman. „Zie je wel hoe dik hij zich opblaast? Dat is ontevredenheid en afgunst.”

„Heb ik die hier gebracht?” vroeg Vigg verbaasd.

„Of was jij niet afgunstig en ontevreden?” Vigg voelde dat de kerstman gelijk had en zweeg.

Door allerlei gangen bereikten ze tenslotte het schitterend verlichte paleis van de koning dat fonkelde van bergkristal.

Voor de koning, die op een prachtige troon zat, stonden verscheidene kabouters, die op een grote weegschaal allerlei dingen legden. Zij vertelden aan de koning alle goede en alle slechte daden van de mensen. Alles wat de mensen in de loop van het jaar hadden gedacht, gezegd en gedaan, brachten ze hem over. Voor elke goede daad of gedachte legden ze gouden gewichten en edelstenen op de ene schaal en voor elke slechte daad of gedachte legden ze op de andere schaal een gifslang of een pad.

Vigg zag dat de beide schalen precies in evenwicht hingen.

De kerstman fluisterde hem in 't oor dat de dochter van de bergkoning zwaar ziek was en dat alleen de frisse buitenlucht haar kon doen herstellen. Maar zij mocht enkel op kerstavond het onderaards paleis verlaten en alleen dan als de schaal van het goede zwaarder zou zijn dan die van het kwaad.

Nauwelijks had de kerstman dit gezegd of hij moest zelf verslag doen van zijn bevindingen. Vigg hoorde hoe hij vertelde van het vele goede dat hij had gezien. Want hij reisde alleen in de kerstweek over de aarde en dan denken de mensen aan het kindeke Jezus en dan doen ze bijzonder hun best om goed te zijn.

En hoe langer de kerstman vertelde hoe meer parels en

gouden gewichten de kabouters legden op de schaal van het goede.

Eindelijk vertelde hij ook van zijn ontmoeting met Vigg, die met angst het verhaal volgde.

Vigg zag hoe de kabouters een grote groene pad op de schaal van het kwaad legden. Hij zag die schaal dalen en sloeg vol schaamte de handen voor de ogen.

Maar de kerstman vertelde door. Hij vertelde van moeder Gertrud, die de arme ouderloze Vigg had opgenomen, die matten vlocht en bezems bond om brood te kunnen kopen voor haar kind. Hij vertelde hoe ze zijn kleren naaide en oplapte, hoe ze alles, alles voor hem over had, hoe ze elke avond God voor hem bad, hoe ze ook deze laatste dag voor hem de lange koude weg was gegaan om hem blij te kunnen maken met een kerstboompje en met lekkers.

En terwijl de kerstman sprak legden de kabouters zware gouden gewichten op de schaal van het goede. De dikke groene pad sprong van de andere schaal af en verdween in de bergkloof, de ogen van de prinses werden vochtig en Vigg snikte luid. Zo luid dat hij wakker werd en merkte dat alles een droom was geweest. Daar hoorde hij krakende voetstappen in de sneeuw. Het was moeder Gertrud. Ze beklagde hem dat hij zolang in 't donker had moeten wachten.

Weldra brandden de lichtjes van 't meegebrachte kerstboompje en 't kerstblok vlamde in de haard. Samen smulden zij van wittebrood en peperkoek. Vigg kreeg een paar echte leren schoenen, waarnaar hij altijd verlangd had en ook ... een paar dikke wollen kousen die moeder Gertrud zelf gebreid had.

Hij bekeek ze met aandacht, het waren precies zulke als die welke in de kist van de kerstman lagen. Vigg kreeg tranen in z'n ogen. Hij sloeg de armen om moeder Gertruds hals en fluisterde: „Dank, dank voor alles ... en het meest voor de kousen”. En het werd de heerlijkste kerstavond die Vigg ooit beleefde.

(Zeer vrij naar Victor Rijdsberg.)

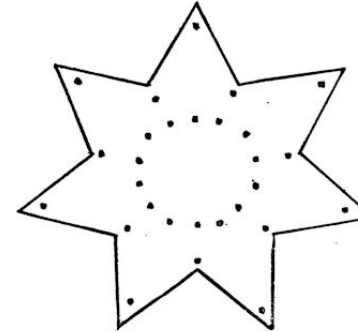

RAADSEL

De oplossing van dit raadsel is een wens van Oom Koos en Tante Tine aan alle Vonklezertjes.

Vorm woordjes vanuit de middelste punten naar de punten in de hoeken van de ster.

We beginnen midden boven. De beginletters op de middelste zijpuntjes vormen de wens.

1. Is beter dan nemen (5 letters)
2. Vond Hagar in de woestijn (4 l.)
3. Profeet uit het O.T. (4 letters)
4. Is tegelijk kledingstuk en dier (3 l.)
5. Jongensnaam (5 letters)
6. Honderd jaar (4 letters)
7. Wat je niet weet, ga je (5 letters)
8. Waar het kribje van het Kerstkindje stond (4 letters)
9. Is tegelijk meisjesnaam en kledingstuk (4 letters)
10. Elke verjaardag is een (5 l.)
11. Sprak „Vreest niet” enz. (5 l.)
12. Maakte Maria de reis naar Bethlehem wat gemakkelijker (4 l.)
13. De herders in 't veld hielden de wacht bij hun (7 letters)
14. In het midden van Jeruzalem stond de (6 letters)

Oplossing in het Januarinummer.

PRIJSVRAAG

We vragen van 't jaar een verhaaltje, dat je zelf moet bedenken. Maar — de volgende woorden moeten er in voorkomen:

kerstavond	o
grote zus	juffrouw
klein broertje	gelukkig
kaarsjes	pakje
blij	dankbaar

De woorden behoeven natuurlijk niet in deze volgorde te komen. Ieder, die dit Kerstnummer ontvangt mag meedoen.

Vergeet niet je naam, adres en leeftijd op te geven, want de drie inzenders van 't mooiste verhaaltje worden beloond met een boek.

Inzenden voor 10 Januari aan Tante Tine, Brink 10, Assen.

Veel succes!

